

Inleiding, context en voorgeschiedenis

Achtergrond concessies Friese Waddenveren

De vervoersdiensten naar de Friese Waddeneilanden zijn voor gebruikers (vrijwel) de enige manier om van en naar de eilanden te reizen. Om het passagiersvervoer van en naar de Waddeneilanden het hele jaar door op een betrouwbare manier te laten plaatsvinden, verleent de Rijksoverheid hier een speciale vergunning voor. Deze vervoersvergunning heet een concessie. De vervoerder die deze concessie krijgt, mag als enige bedrijf het vervoer van en naar de Waddeneilanden verzorgen.

Er zijn op dit moment twee concessies voor het vervoer van en naar de Friese Waddeneilanden:

- De Vervoersconcessie Waddenveren Oost. Deze geldt voor de verbindingen naar Ameland en Schiermonnikoog. Op dit moment is deze concessie verleend aan Wagenborg Passagiersdiensten B.V. (WPD)
- De Vervoersconcessie Waddenveren West. Deze geldt voor de verbindingen van en naar Vlieland en Terschelling. Op dit moment is deze concessie verleend aan B.V. Terschellinger Stoomboot Maatschappij van Rederij Doeksen (TSM).

De twee concessies zijn ingegaan in april 2014 en zijn 15 jaar geldig. In 2029 lopen de huidige concessies dus af. Begin 2023 is het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat daarom begonnen met de voorbereidingen voor nieuwe afspraken voor de vervoersdiensten vanaf 2029. Deze voorbereiding bestaat uit vier stappen:

- **Stap 1. Fase beleidsvorming (2023 tot 2024)** – Er wordt gewerkt aan de Nota van Uitgangspunten (NvU). Hierin staan onder andere de wetten waar rekening mee gehouden moet worden en de overwegingen over welke thema's in de uiteindelijke concessie komen.
- **Stap 2. Fase operationalisatie (2024 tot 2025)** – Nadat de Rijksoverheid de Nota van Uitgangspunten heeft vastgesteld, worden het Programma van Eisen (PvE) en de overige aanbestedingsdocumenten opgesteld. Hierin werkt de Rijksoverheid in meer detail uit wat de minimumeisen zijn waar de toekomstige concessiehouder aan moet voldoen.
- **Stap 3. Fase inkoop (2025 tot 2026)** – De openbare aanbestedingsprocedure vindt plaats. Tijdens deze procedure kunnen geïnteresseerde bedrijven zich aanmelden om kans te maken op de concessie. Aan het einde van deze fase gunt de Rijksoverheid de nieuwe concessies aan de partij(en) die het best aan de eisen kan/kunnen voldoen.
- **Stap 4. Fase implementatie (2026-2029)** – De bedrijven aan wie de nieuwe concessie vanaf 2029 wordt verleend hebben ongeveer drie jaar de tijd om de vervoersdiensten vanaf 2029 voor te bereiden.

Het verschil tussen een Nota van Uitgangspunten en een Programma van Eisen

De Nota van Uitgangspunten is een van de eerste belangrijke documenten in de voorbereiding van de nieuwe concessies. Hierin staan alle onderwerpen die de Rijksoverheid belangrijk vindt voor de voorbereiding op de nieuwe concessies. Zo wordt er omschreven wat de belangrijkste onderwerpen worden van de nieuwe concessies: een betrouwbare, frequente en structurele dienstregeling, toekomstbestendige veerdiensten, een prettige reisbeleving en betaalbare en beheersbare concessies. Ook wordt een afweging gemaakt welke onderwerpen wel en niet worden vastgelegd in de concessies. Daarnaast is er een aantal bestaande afspraken, wetten en regels (kaders) waar de nieuwe concessies aan moeten voldoen. Dit zijn bijvoorbeeld fysieke kaders, zoals de vaargeulen en walfaciliteiten. Ook is de Waddenzee UNESCO Werelderfgoed, daarom moet het gebied aan bepaalde regels over natuur en milieu voldoen. Deze kaders worden ook genoemd in de Nota van Uitgangspunten.

De onderwerpen die in de Nota van Uitgangspunten zijn benoemd, worden in het Programma van Eisen vertaald in concrete eisen. Het Programma van Eisen is het officiële document waarin precies staat aan welke regels bedrijven moeten voldoen als de concessie aan hen verleend wordt. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan de maximale hoeveelheid afvaarten die te laat mag vertrekken, welke voorzieningen aanwezig moeten zijn in de veerdiensten en welke reisinformatie voor passagiers beschikbaar moet zijn.

Waarom participatie?

Volgens wet- en regelgeving is het ministerie niet verplicht om (eiland)bewoners en andere belanghebbenden te betrekken bij de voorbereiding op de nieuwe concessies. De Waddenveren hebben echter een grote impact op eilandbewoners, maar ook op bijvoorbeeld de natuur in het Waddengebied. Om in de nieuwe concessie(s) zo goed mogelijk rekening te houden met al deze belangen, kiezen wij ervoor om de verschillende partijen toch zoveel mogelijk betrokken bij de voorbereiding hierop.

In dit participatieplan leest u wat het doel is van deze participatie, hoe het participatieproces eruit komt te zien en welke afweging wordt gemaakt bij het meenemen van inbreng in de uiteindelijke beleidskeuzes.

Doel(en) participatieproces

Participatie houdt in dat burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, overheden en andere belangstellenden actief en op tijd worden betrokken bij beleidsvorming. De doelen van dit participatieproces zijn als volgt:

- Het verbeteren van de eisen voor de concessies om te zorgen voor een goede, comfortabele en passende bereikbaarheid van en naar de eilanden

- Het actief informeren van betrokkenen over de nieuwe concessies en het proces dat hieraan vooraf gaat.
- Het mogelijk maken voor betrokkenen om inbreng te leveren en te begrijpen wat er met deze inbreng wordt gedaan

Voor wie is dit participatieplan bedoeld?

Wij geven het participatieproces op zo'n manier vorm dat iedereen die dat wil een bijdrage kan leveren. Hierbij worden ten minste de volgende groepen onderscheiden:

- Bewoners eilanden en vaste wal
- Ondernemers eilanden en vaste wal
- Decentrale overheden: de provincies Fryslân, Groningen eilandgemeenten en walgemeenten
- Consumentenorganisaties
- Natuurorganisaties
- Marktpartijen
- Verschillende afdelingen binnen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en andere ministeries
- De Tweede Kamer

Wat doet de Rijksoverheid met de inbreng?

Tijdens verschillende participatie- en consultatiesessies halen we wensen, kennis en informatie op bij de deelnemers. Voor en tijdens deze sessies zullen we duidelijk vertellen over welke thema's we inbreng nodig hebben en binnen welke kaders wij inbreng kunnen verwerken. Vervolgens kijken we of en op welke manier deze bijdragen binnen de kaders passen.

Op basis van de inbreng en de bestaande kaders maken we een afweging over welke uitgangspunten en eisen opgenomen worden in de NvU en het Programma van Eisen (PvE). Hierbij wordt gekeken welke uitgangspunten en eisen op basis van bestaande wet- en regelgeving mogelijk zijn, breed gedragen worden en voor bedrijven haalbaar zijn. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat uitgangspunten of eisen die door een grote groep mensen zijn aangedragen niet in de NvU of PvE worden meegenomen, omdat deze juridisch niet mogelijk zijn. Nadat alle inbreng is verwerkt, geven wij een algemene terugkoppeling aan de deelnemers van de participatie- en consultatiesessies via de nieuwsbrief.

Hoe ziet de participatie eruit?

Tussen 2023 en begin 2025 worden de Nota van Uitgangspunten en het Programma van Eisen opgesteld. Tijdens deze periode is het voor verschillende partijen mogelijk (geweest) om inbreng te leveren op de documenten.

Wanneer?	Wie?	Hoe?
Zomer 2023	Provincies en gemeenten Consumentenorganisaties Natuurorganisaties	Consultatiegesprekken ter voorbereiding op Nota van Uitgangspunten
Oktober 2023	Provincies en gemeenten Consumentenorganisaties Natuurorganisaties	Werksessie ter voorbereiding op Nota van Uitgangspunten
Maart – april 2024	Bewoners & ondernemers Provincies en gemeenten Consumentenorganisaties Natuurorganisaties	Openbare mogelijkheid om te reageren op concept Nota van Uitgangspunten via Platform participatie
Maart 2024	Bewoners & ondernemers Provincies en gemeenten Consumentenorganisaties Natuurorganisaties	Informatiebijeenkomsten in Dokkum en Harlingen, vragenuurtjes op de eilanden.
Q1 – Q2 2025	Provincies en gemeenten Consumentenorganisaties Natuurorganisaties	Besloten mogelijkheid om te reageren op concept Programma van Eisen

Nota van Uitgangspunten (NvU)

Een afvaardiging van gemeenten, consumentenorganisaties en natuurorganisaties is in de zomer van 2023 uitgenodigd om hun aandachtspunten voor de NvU mee te geven. In oktober 2023 hebben deze partijen in een werksessie meegedacht over verschillende thema's binnen de NvU. In maart 2024 wordt de concept NvU openbaar gedeeld en kunnen alle geïnteresseerden hierop reageren. Het doel hiervan is om de NvU zoveel mogelijk af te stemmen op de behoeften van de bewoners en andere betrokkenen. Na het ophalen van inbreng uit de omgeving, geven we via de nieuwsbrief een terugkoppeling over wat er met deze inbreng gedaan wordt.

Programma van Eisen (PvE)

Het PvE is een uitwerking van de NvU. Het concept PvE vertoont daarom veel overeenkomsten met de NvU. De consultatie van de concept NvU is zo breed mogelijk gehouden, om bewoners en ondernemers gelegenheid te geven hun ideeën voor

het PvE mee te geven. Na deze brede consultatie verwachten we dat een openbare consultatie van het concept PvE zowel voor betrokkenen als het ministerie weinig aanvullende waarde heeft. Ook is de verwerking van deze consultatie erg tijdrovend. Daarom heeft de Rijksoverheid besloten het concept PvE niet openbaar te consulteren, maar gericht om een reactie te vragen van provincies, gemeenten, consumentenorganisaties en natuurorganisaties. De belangen van bewoners en ondernemers worden hierbij behartigd door de consumentenorganisaties en de gemeenten..

Informatievoorziening

Tijdens het proces proberen we betrokkenen op verschillende manieren te informeren over waar we staan en waar we naartoe gaan. Dit doen we op de volgende manieren:

Nieuwsbrief

Op belangrijke momenten versturen we een nieuwsbrief met daarin de laatste stand van zaken van de nieuwe concessies. U kunt zich aanmelden voor deze nieuwsbrief door een e-mail te sturen naar waddenveren@minienw.nl.

Website van de Rijksoverheid

Op rijksoverheid.nl/onderwerpen/openbaar-vervoer/waddenveren wordt belangrijke basisinformatie over de Waddenveren gedeeld. Hier zijn onder andere de huidige concessies te bekijken. Ook wordt hier meer informatie gedeeld over de Friese Waddenveren vanaf 2029.

Platform Participatie

Op Platform Participatie wordt informatie gedeeld over de Nota van Uitgangspunten. Hier kunt u reageren op de concept Nota van Uitgangspunten. Daarnaast vindt u hier meer informatie over de informatiebijeenkomsten.

Informatiebijeenkomsten

Om betrokkenen op grotere schaal te informeren over het proces en de openbare consultatie van de Nota van Uitgangspunten worden er informatiebijeenkomsten georganiseerd. Ook bezoeken medewerkers van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat de vier eilanden om daar vragen te beantwoorden over de nota van uitgangspunten en de consultatie. Meer informatie over deze bijeenkomsten vindt u op Platform Participatie, via de nieuwsbrief of de informatiekanalen van betrokken gemeenten.

Kamerbrieven

De Tweede Kamer wordt per brief geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen. Voorbeelden hiervan zijn de publicatie van het rapport Duurzame Waddenveren en de marktanalyse.

Waddengovernance (BOW/OBW)

De Rijksoverheid informeert het Bestuurlijk Overleg Waddenveren (BOW) en het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) over de voortgang van het proces. Daarnaast wordt de (concept) NvU en het (concept) PvE in beide organen desgewenst besproken.